

УДК 303.423 : 17.023.34(477)

В. І. Крячко, С. О. Штена

ЕКСПЛІКАЦІЯ КОНТЕМПОРАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КОНЦЕПТОФЕНОМЕНУ «ЩАСТЯ» В УКРАЇНІ

У статті експліковано результати основних контемпоральних досліджень концептофеномену «щастя» в українському соціумпросторі. Проаналізовано певну частину сучасних наукових та інформаційних ресурсів, які пов'язані із концептуалізацією поняття «щастя» у соціальному просторі, а також відрефлексовано результати кількох соціологічних досліджень щастя в світі та Україні, включно із даними, отриманими у процесі соціологічного дослідження студентського щастя Соціологічним центром імені М.П. Драгоманова Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Ключові слова: дослідження, експлікація, контемпоральний, концепт, концептофеномен, соціологія, Україна, щастя.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження проблематики щастя як соціофеномену та концептореклексії стосовно ролі щастя у різних соціумополях як локальних так і глобальної соціосистем есплікується, наприклад, через наступні сучасні фактоподії та світотенденції: у липні 2011 року Генеральна Асамблея ООН прийняла новаторську резолюцію, де щастя визнається «фундаментальною метою людства» і міститься заклик до «більш відкритого, справедливого і збалансованого підходу до економічного зростання, що сприяє щастю і благополуччю всіх народів»; у квітні 2012 року вперше в історії ООН відбулася конференція, присвячена щастю; у липні 2012 року Генеральна Асамблея ООН постановила визнати 20 березня Міжнародним Днем щастя, який з 2013 року святкують не тільки у різних країнах, але і в Україні; у 2013 і 2014 роках для відзначення і просування ідеї щастя по всьому світу більше 50 організацій зібралися разом і підтримали кампанію ООН «День щастя», яка в цілому координується британською громадською організацією «Action for Happiness» (з англ. «дія для щастя»); в Україні подію «День щастя» із 2013 року координує Інститут вивчення щастя (який в інформаційному просторі представлено через веб-сайт www.iischastye.com.ua) та Організаційний Комітет; разом із святкуванням «Дня щастя» у березні 2015 року велика кількість репрезентантів-соціальних

суб'єктів контемпоральної поліструктурної організаційної системоформації об'єднали свої зусилля в Україні з метою просування ідеї України як країни щасливих сімей [Про Міжнародний День Щастя ООН] що, в свою чергу, підтверджує актуальність дослідження проблематики щастя у вітчизняному соціумпросторі.

На нашу думку, тематика феномену «щастя» є особливо актуальною у період контемпоральних мультикультурних, полірелігійних, метаєтнічних та інтерполітичних глобальних трансформацій, а також у контексті розробки технологій міжкультурного діалогу та моделей врегулювання і менеджменту сучасних міжетнорелігійних, міжетнічних та міжетнополітичних конфліктів у різних соціопросторах Земної кулі. Отже, актуальність обраної теми статті впливає із *проблеми*, що склалася в даному напрямку досліджень, а саме: протиріччя між наявністю певної множини джерел, присвячених дослідженню теоретичних засад концепта «щастя» у науковій літературі та малою представленістю в українському науковому просторі цілісних теоретичних праць метатеоретичного рівня, присвячених соціологічним дослідженням та експлікації концептофеномену «щастя» у соціумпросторі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематики дослідження даної статті стосуються наступні дослідження експлікації концепту «щастя»: порівняння світових індексів щастя (World Happiness Index) за 2012-2015 роки в рамках активностей представників Мережі по виробленню рішень в області стійкого розвитку Sustainable Development Solutions Network (SDSN) під егідою ООН; наукові дослідження різних вчених Гарвардського університету (США); дослідження Київського міжнародного інституту соціології; дослідження соціологічної служби Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова; дослідження соціологічної групи «Рейтинг», а також дослідження Соціологічного центру імені М.П. Драгоманова Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова тощо.

Метою статті є експлікація особливостей контемпоральних досліджень концептофеномену «щастя» в Україні.

Викладення основних результатів дослідження. Перед експлікацією основних досліджень концептофеномену щастя в Україні зазначимо, що загальносвітовий інтерес до вивчення щастя виник не так давно, хоча у таких

країнах як США та Німеччина інтенцієвияви дослідників щастя фіксувались і значно раніше, як, наприклад, у Гарвардському університеті, де вже більше 75 років вчені проводять евалюацію факторів щастя власних випускників та інших соціальних суб'єктів, а також, наприклад, як у Технічному Інституті Нюрнберга (дослідження професора Карлгайнца Рукрігеля). Разом із цим, *всесвітній індекс щастя* вперше було опубліковано лише у 2012 році і відтоді він перманентно позиціонує відчуття щастя соціальними суб'єктами одним із базових експлікоіндикаторів функціонування тієї чи іншої соціальної системи у сучасному соціумпросторі. У 2015 році звіт стосовно того наскільки люди почуваються щасливими у 158 країнах світу створила та представила міжнародна неурядова організація «Мережа рішень про сталий розвиток» (Sustainable Development Solutions Network, SDSN). Він не лише містить аналіз ключових параметрів, які, згідно методології його авторів, дають змогу оцінити суб'єктивне відчуття щастя, але і вміщує також рекомендації, які можуть бути корисними для вимірювання національного прогресу конкретної держави. На нашу думку, результато дані існуючих досліджень щастя, які вже експліковані та ті інфодані, яка будуть експліковані в майбутніх подібних до вищезазначеного звітах можуть стати вагомими структуроелементами інфобазисоплатформи для комплексної соціоєвалюації цілей та векторів національної політики конкретної держави, а також міжнародних інтерполітичних відносин. Також, як ми вважаємо, інформація стосовно щасливості людей, які належать до різних соціогруп може бути корисною для інтенцієвиявів різносоціопідсистемореферентних соціосуб'єкторепрезентантів тих країн, які прагнуть досягнути цілей сталого розвитку. Звіт 2015 року подає глибші дані у порівнянні із звітом за 2012 рік, адже окреслює також соціоперспективи динаміки «щастя» у 158 країнах світу, а також містить регіональні, гендерні та вікові індикатори. Для соціологів особливо цікавим може бути, на нашу думку, той факт, що автори звіту за 2015 рік акцентують увагу на необхідності інвестування у соціальний капітал (нарощення соціальних та інтеракційно-комунікативних зв'язків між різними соціальними суб'єктами). Додамо також, що згідно даних звіту за 2015 рік у п'ятірку найщасливіших країн входять: 1) Швейцарія; 2) Ісландія; 3) Данія; 4) Норвегія; 5) Канада. Україна ж, натомість, із 158 країн знаходиться наразі на 111-му місці у загальному переліку[*Всесвітній індекс щастя. Україна – 111-та*].

Для кращого розуміння внутрішньої динаміки щасливості соціальних суб'єктів в Україні експлікуємо кілька соціологічних досліджень щастя, які були проведені репрезентантами різних соціологічних українських інституцій, починаючи із 2001 року, що виявляє відносно активну включеність українських дослідників у загальносвітові тенденції дослідження щастя як концептофеномену.

Слідуючи логіці нашого дослідження репрезентуємо нижче інфографік балансу щастя-нещастя населення України за період із 2001 року до 2013 року, який входить до структури результатоданих зреалізованого у 2013 році соціологічного дослідження Київського міжнародного інституту соціології (КМІС)[Динаміка відчуття щастя в Україні].

Графік 1. Баланс щастя-нещастя українських громадян

Опираючись на результати опитування КМІС у травні 2013 року, можна констатувати, що рівень щастя українців суттєво зменшився у період із 2010 до 2012 року і практично не змінився у 2013 році. Так у 2011 році щасливими себе почували 63% опитаних українців, у 2012 – 53%, а у 2013 – 56%.

Як видно із опублікованих даних дослідження КМІС, різниця в щасливості між регіонами України незначна і може бути пояснена різницею у віковому, освітньому рівні та різним співвідношенням міського і сільського населення. Найбільш щасливими регіонами України за даними опитування можна вважати Західний (58%) та Центральний (57%), найменш

– Південний (53%). У Східному регіоні кількість щасливих людей складає 55%.

Результати дослідження КМІС експлікують той факт, що загалом молоді люди значно щасливіші ніж старші, з підвищенням віку рівень щастя падає. Як видно з опитування травня 2013 року, найбільш щасливими виявляються представники молоді 18-29 років (71%); серед представників вікової групи 30-39 років рівень щастя складає 68%, 40-49 – 52%, 50-59 – 49%, 60-69 – 43%. Найнижчий рівень щастя у літніх людей – 40%. Тобто в Україні, згідно вищенаведеного матеріалу, рівень щастя молоді майже в 2 рази перевищує рівень щастя людей літнього віку. Таким чином в Україні, як показують результати даного дослідження, чим старшою стає людина, тим менш щасливою вона себе відчуває.

Рівень щастя, як показують дані дослідження КМІС, також пов'язаний із рівнем добробуту – чим вище рівень добробуту, тим щасливішою відчувається людина. Ця залежність практично лінійна, адже серед тих, кому не вистачає грошей на їжу (бідні), щасливих лише 36%, а серед тих, хто може дозволити собі купити майже все (рівень доходу вище середнього) – 78%.

Згідно із результатами соціологічного опитування КМІС, вагомим фактором, який впливає на рівень щастя є освіта, що корелює із результатами досліджень концептофеномену щастя у Гарвардському університеті. Чим вище освіта – тим вище рівень щастя. Так, серед людей з неповною середньою освітою кількість щасливих 39%, з середньою – 49%, середньою спеціальною – 56% та вищою – 69%.

Додамо також, що за підсумками дослідження КМІС рівень щастя в Україні пов'язаний із типом поселення – в містах щасливих людей більше (59%), ніж в селах (50%) [Динаміка відчуття щастя в Україні]. У даному контексті також зазначимо (порівнюючи даний факт із вищенаведеними), що, згідно даних офіційних статистичних інфомедіаресурсів, в Україні молоді в містах проживає більше ніж у 2 рази більше ніж у сільській місцевості, освітні інституції-форпости знаходяться у містах, рівень зайнятості населення в містах більший ніж на сільських територіях, а також загально-середній рівень добробуту більший у містах ніж у селах та є вищим у Західно-Центральних областях України у порівнянні із Південно-Східними областями України [Державна служба статистики України].

За результатами соціологічного дослідження «Рейтинг радості», проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» у листопаді 2014 року, більшість опитаних (71%) українців вважають себе щасливими. Впродовж останніх років зафіксовано незначне зниження цього показника. Найвищим він був у 2011 році (74%), а найнижчим – у 2010 році (67%). Щасливішими себе вважають більш молодші респонденти, з вищим освітнім та матеріальним рівнем, а також працюючі. Такі дані корелюють із результатами вищеексплікованого соціологічного дослідження КМІС.

Щодо факторів щастя, то згідно із даними дослідження Соціологічної групи «Рейтинг» найбільше радості (щастя) в житті 68% респондентів приносить родина, 56% – діти, 44% – друзі. Далі у рейтингу «радостей»: гроші та отримувати подарунки (по 25%), робота та дивитися телевізор (по 24%), дарувати подарунки (23%), спілкуватися з природою (20%), музика (19%), поратися по господарству (18%), подорожі та інтернет (по 16%). Наступні фактори у рейтингу радості – домашні тварини (15%), книжки та їжа (по 14%), день народження (13%), кіно (12%), шопінг, відпустка/канікули, молитва (церква) (по 11%). Менш поширені – співати пісні та займатися спортом (по 9%), танцювати та усамітнення (по 6%), перемоги улюбленої команди і навчання (по 5%), театр (4%) тощо. Додамо також, що 4% респондентів нічого не приносить радості.

На нашу думку, соціологічно цікавим є той факторезультат дослідження Соціологічної групи «Рейтинг», що протягом останніх 5 років українцям більше радості почали приносити родина, діти, друзі, отримування та дарування подарунків, робота, музика, порання по господарству, інтернет, що може свідчити про нарощення соціокомунікативних зв'язків (соціоконтактингу) між різними соціальними суб'єктами (індивідами та групами) в українському соціумі (що корелює із контемпоральними інтенцієвиявами авторів звіту міжнародної неурядової організації «Мережа рішень про сталий розвиток» за 2015 рік, які акцентують увагу на необхідності інвестування у соціальний капітал). Також більш радісними для українців стали молитва (церква), театр, книжки, співання пісень та заняття спортом тощо, а натомість все менше радості приносять гроші, перегляд телевізора та відпустка/канікули, що може бути наслідком певного духовного підйому, духовного прориву, позитивного розвитку деякої множини соціальних суб'єктів (індивідів та соціоспільнот) в різних

інституціональних підсистемоструктурах соціальної системи України.

Згідно даних дослідження Соціологічної групи «Рейтинг» молодшим (найщасливішим) респондентам більше радості приносять друзі, гроші, отримання подарунків, музика, подорожі, інтернет, день народження, кіно, шопінг, відпустка/канікули, заняття спортом, танці, перемоги улюбленої команди та навчання. Із підвищенням віку опитаним соціальним суб'єктам більше радості приносять перегляд телевізора, порання по господарству, молитва (церква) та співання пісень.

За результатами дослідження Соціологічної групи «Рейтинг» чоловікам більше радості приносять друзі, гроші, робота, інтернет, їжа, заняття спортом, перемоги улюбленої команди тощо. Для жінок – родина, діти, отримання та дарування подарунків, порання по господарству, шопінг, домашні тварини, книжки, молитва (церква), день народження, співання пісень і танці.

Також цікавим видається припущення репрезентантів Соціологічної групи «Рейтинг» стосовно того, що є фактори, які однаково приносять радість як щасливим людям, так і нещасливим, а подекуди нещасливим приносять навіть більше радості, ніж щасливим: молитва (церква), усамітнення, порання по господарству, їжа, гроші, перегляд телевізора тощо.

Таким чином, опираючись на факторний аналіз, дослідники-репрезентанти Соціологічної групи «Рейтинг» вважають, що можна виділити наступні групотики радостей: «матеріальні» (подарунки, шопінг, день народження, подорожі), «розважальні» (танцювати, співати пісні, театр, книжки, музика, кіно), «молодіжні» (навчання, відпустка/канікули, друзі), «нещасливі» (дивитися телевізор, їжа, гроші), «сімейні» (родина, діти), «деструктивні» (алкоголь, наркотики, азартні ігри), «усамітнення» (молитва (церква), поратися по господарству, спілкуватися з природою, усамітнення), «чоловічі» (перемоги улюбленої команди, займатися спортом, робота, інтернет)[Рейтинг радості].

Таким чином, підсумковані обидвох вищенаведених соціологічних дослідження експлікують той факт, що молодь є найщасливішим соціальним суб'єктом (соціогрупою) української соціосистеми. Зважаючи на даний факт вважаємо за потрібне проаналізувати та прокоментувати результати соціологічного «Дослідження студентського щастя», яке у 2012 році провели репрезентанти команди Соціологічного центру імені М.П. Драгоманова

Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з метою визначити хто і що робить представників молодого покоління щасливими.

За результатами вищезазначеного дослідження переважна більшість (81,4%) респондентів незалежно від статі, віку та форми навчання вважають себе однозначно або скоріш за все щасливими людьми (див. Рис. 1). Більше половини (65,2%) опитаних не звертають увагу на дрібні неприємності та переконані, що вони не впливають на їх стан щастя. Також найбільш щасливим періодом свого життя респонденти відзначають студентські роки (43,7%), до того ж половина респондентів (51%) вважають, що їх життя покращилось за останній рік. Такі підсумковані дослідження, на нашу думку, є експлікацією достатньо високої міри щасливості молодих соціальних суб'єктів (які в той же час здобувають освіту в університеті) та підтверджує результати 2-х вищеексплікованих соціологічних досліджень Київського міжнародного інституту соціології та Соціологічної групи «Рейтинг» стосовно вагомості впливу на відчуття щастя таких факторів як молодість та освіченість.

Рисунок 1. Відчуття щастя

Цікавим є той факт, що при спробах визначити, що таке щастя, основними характерними факторознаками щастя опитані вважають наступні: присутність поруч коханої людини (42%), здорова та забезпечена сім'я (40%), гармонія внутрішнього світу із середовищем, в якому вони перебувають та людьми, які їх оточують (36%) (див. Рис. 2). До того ж найбільшу радість респондентам приносять: успіхи в особистому житті (45%), відпочинок з друзями (42%), успіхи у навчанні та професійному зрості (39%), кохання (34,5%), заняття улюбленою справою (30%), спілкування з рідними та близькими (27%) (див Рис. 3). Такі результати дослідження експлікують важливість соціовзаємодії для українців.

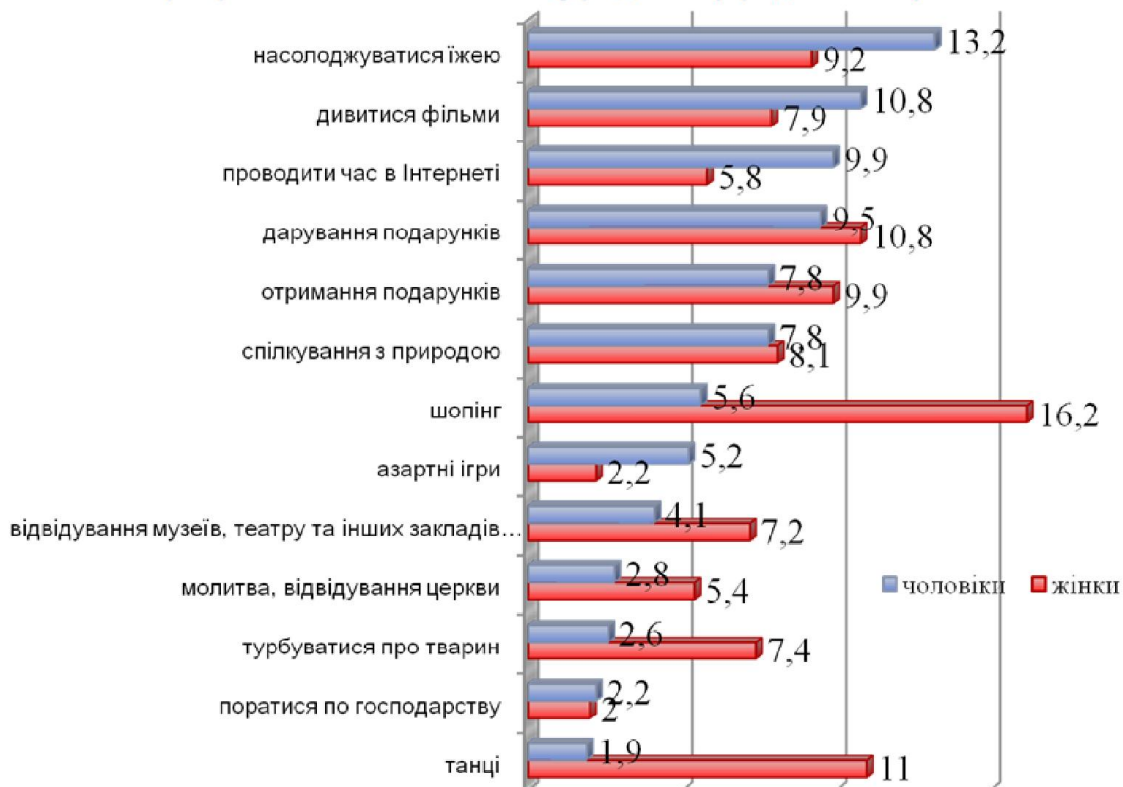
Рисунок 2. Визначення щастя

Рисунок 3. Відчуття щастя

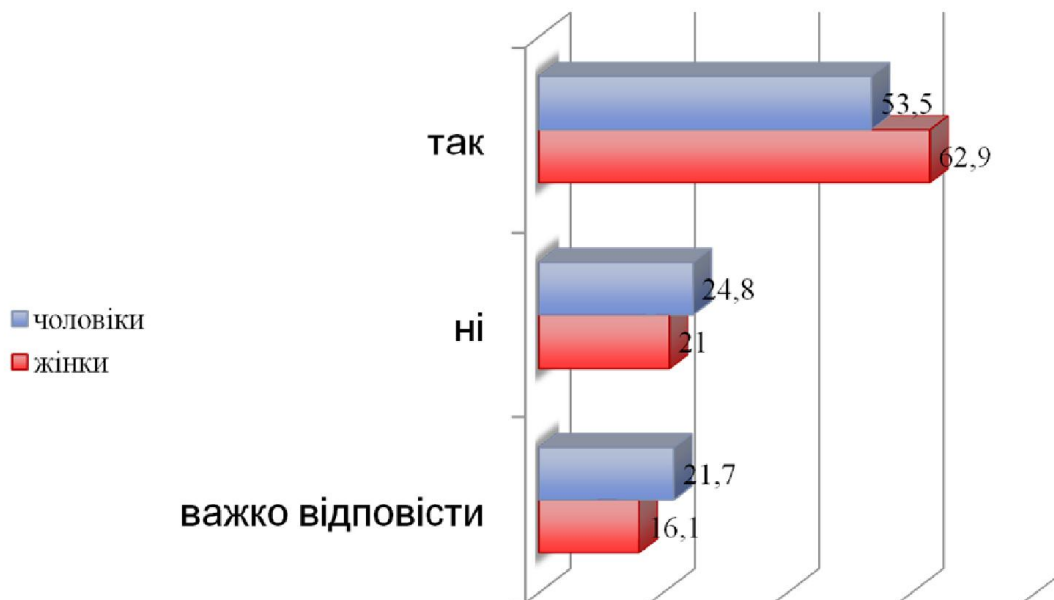
Що приносить Вам найбільшу радість? (продовження)

Як видно із результатів дослідження, важливу роль у відчутті щастя для 58% молодих респондентів відіграє також творчість, що може виступати маркером опціонального майбутнього позитивного соціопрогресу в українському суспільстві (див. Рис 4).

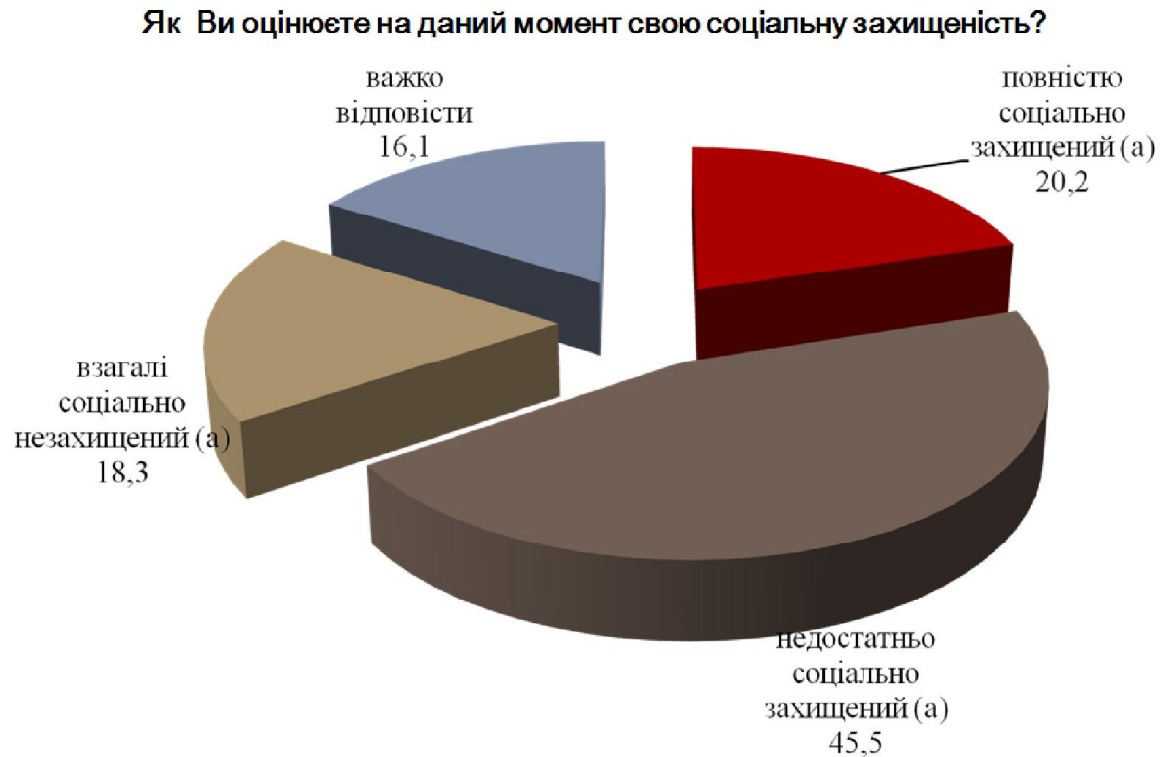
Рисунок 4. Творчість в житті респондентів

Завдяки творчості Ви відчуваєте себе більш потрібним, кращим, щасливим?

Соціологічно інформативним виступає також той дослідницький факт, що майже 2/3 (63,8%) респондентів незалежно від статі та форми навчання не відчувають себе соціально захищеними. Тобто щасливість респондентів не сильно залежить від їх соціальної захищеності, адже більше 80% опитаних вважають себе щасливими людьми (див. Рис 5).

Рисунок 5. Відчуття соціальної захищеності

Щодо кореляції відчуття щастя із матеріально-грошовою ситуацією у житті респондентів зазначимо наступне: свій матеріальний стан майже 56,6% чоловіків та 50% жінок оцінили як задовільний і приблизно по 31% чоловіків і жінок оцінили його як незадовільний; 47,2% респондентів вважають, що гроші впливають на відчуття щастя, натомість 45,6% переконані, що гроші мають незначне значення для відчуття щастя. Разом із тим майже 2/3 опитаних (приблизно 62% чоловіків та 64,5% жінок) погоджуються із тезисом «не в грошах щастя». Тобто, згідно результатів дослідження, гроші не є основним фактором впливу на відчуття щастя молодими соціальними суб'єктами (індивідами, соціогрупами, спільнотами) (див. Рис 6 та Рис. 7).

Рисунок 6. Значення грошей для відчуття щастя

Наскільки велике значення, по-Вашому, мають гроші у досягненні щастя?

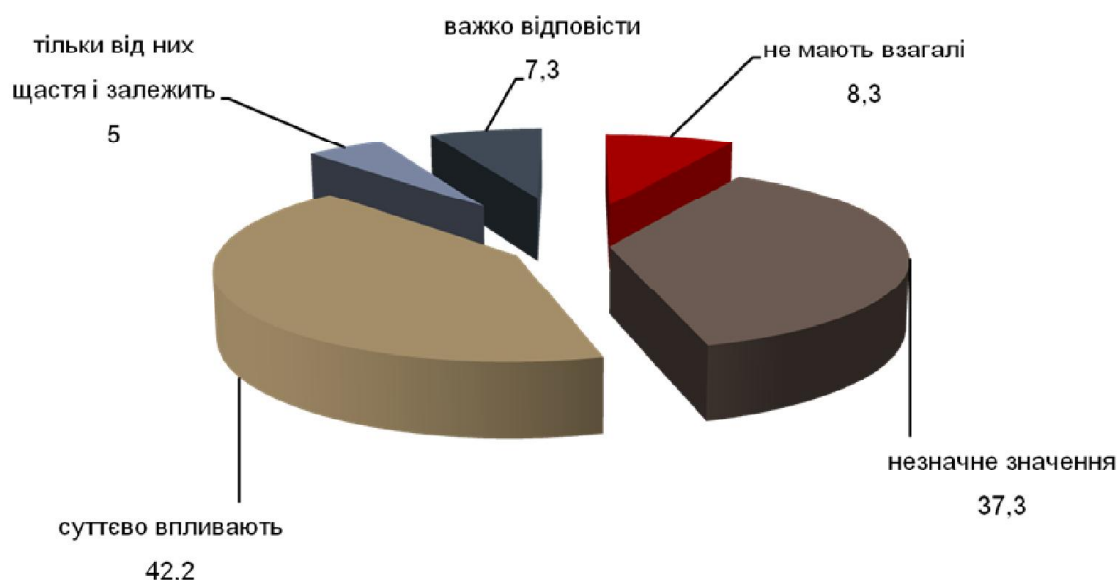

Рисунок 7. Кореляція наявності грошей із відчуттям щастя

Цікавим в соціокомунікативному ракурсі вивчення проблематики щастя видається також той дослідницький факт, що переважна більшість (78,6%) опитаних є активними користувачами мережі Інтернет. Основною ж діяльністю респондентів в Інтернеті є спілкування з друзями у соціальних мережах (47,1%) та «закачка» фільмів, музики та комп'ютерних програм (35,5%). З цього можна припустити, що використання мережі інтернет у соціопраксиспроцесі сприяє відчуттю щастя та нарощенню соціального контактингу та соціозв'язків між різними соціальними суб'єктами з високою ймовірністю самовибудовування власних соціомереж як майбутніх суб'єктів впливу на соціальні відносини всередині та між різними соціоструктурами та соціумосистемами (див. Рис. 8 та Рис. 9).

Рисунок 8. Користування інтернетом та телевізор як інфоджерелами

Що саме для Вас є більш важливим: Інтернет чи телевізор?

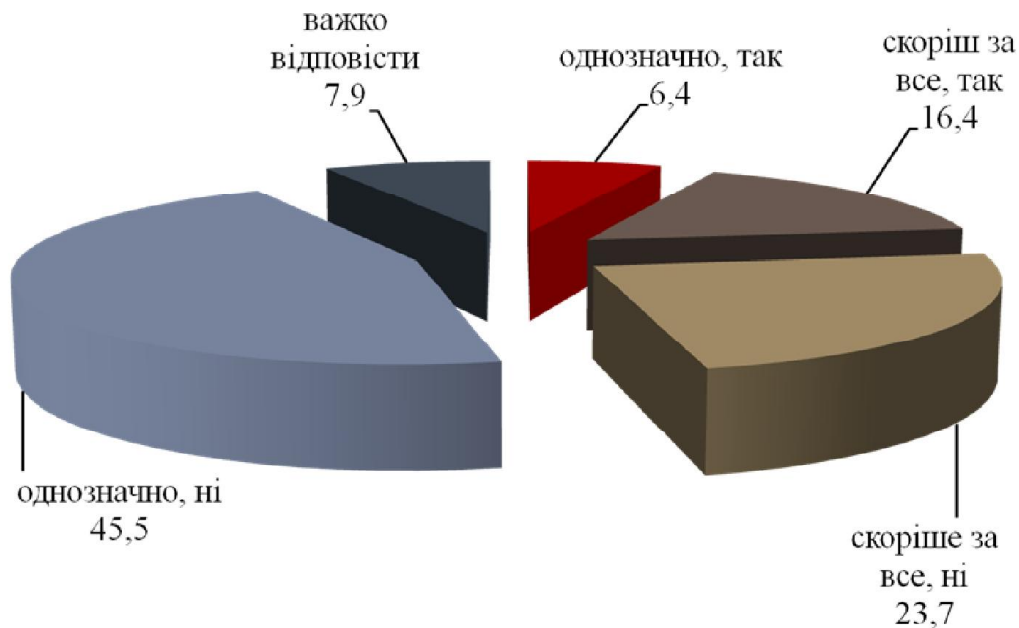

Рисунок 9. Мета користування інтернетом

Цікавим для етносоціологів, на нашу думку, може бути той результат дослідницький факт, що більшість респондентів (69,2%) не бачать зв'язку між відчуттям щастя та національністю (етнічністю). Такі факто дані з етносоціологічної точки зору експлікують досить високу етнічну толерантність респондентів, яка, як відомо, сприяє внутрішньосоціумній міжетнічній інтеркомунікації та налагодженню міжкультурного діалогу між різними соціокультурними та етнорелігійними системами (див. Рис 10), що в свою чергу сприяє нарощенню полісоціокультурних та мультиетнорелігійних соціоконтактів та соціозв'язків, а також утворенню мультиетнічних спільнотосистем та соціумомереж.

Рисунок 10. Кореляція відчуття щастя з етнічністю
На Вашу думку, чи пов'язане відчуття щастя з національністю (етнічністю)?

Отже, у **висновку** зазначимо, що проблематика щастя досліджується в Україні у руслі загальносвітових тенденцій вивчення концептофеномену щастя. Разом із тим, інтенсивність, масштабність та глибина досліджень щастя в Україні, на нашу думку, потребує деякої інтенсифікації та теоретико-концептуалізаційного обрамлення через вибудовування схемомоделей та структурних класифікацій факторів та маркерів щастя для кращої їх соціоевалюації. Молоді люди більш щасливі ніж старше покоління. У майбутньому «щастя» може стати центральним фокусом експертних та евалюаційних досліджень, а також критерієм оцінки політики та соціопраксису. Нарощення соціального контактингу та соціозв'язків також сприяють відчуттю щастя українськими соціальними суб'єктами.

Тематика щастя, як ми вважаємо, слабо досліджується в етнорелігійному контексті (тобто наскільки індивідуальне та колективне відчуття щастя репрезентантів різних соціоспільнотних систем залежить від релігії та етнічності у соціумпросторі), тому ми пропонуємо досліджувати сигніфікати (фактори та маркери) щастя різних соціальних суб'єктів (індивідів та соціогруп) також за допомогою спеціально опціонально-зконцептуалізованого методотехнологічно-праксисоїмплементативного мультидисциплінарно-поліконтекстуального соціологічно-евалюаційного інструментарію у концептофреймах етносоціології релігії.

Д ж е р е л а:

Брандт Крістіан. Досліджуючи щастя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zbruc.eu/node/26912>

Відчуття щастя в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zaxid.net/news/showNews.do?vidchuttya_shhasty_a_v_ukrayini&objectId=1119728

Всесвітній індекс щастя. Україна – 111-та [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zbruc.eu/node/35459>

Гарвард завершив 75-річне дослідження факторів щастя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/vsebudedobre/garvard_zavershiv_75richne_doslidzhennya_faktoriv_shhasty_a/n331987

Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Динаміка відчуття щастя в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=182&t=7&page=1>

Свтух В.Б. Етнічність: енциклопедичний довідник / В.Б.Свтух; Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. – Київ: Фенікс, 2012. – 396 с.

Исследование Гарвардского университета обнаружило забавный способ стать успешнее [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://workup.com.ua/articles/issledovanie-garvardskogo-universiteta-obnaruzhilo-zabavny-j-sposob-stat-uspeshnee/>

Міжнародний індекс щастя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародний_індекс_щастя

Моніторинг відчуття щастя в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=84>

Польська Ксенія. Щастя як об'єкт дослідження / Ксенія Польська, Тетяна Бондаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.de/щастя-як-обект-дослідження/a-15705899>

Про Міжнародний День Щастя ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dayofhappiness.com.ua/>

Рейтинг радості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ratinggroup.com.ua/upload/files/RG_Radist_122014.pdf

Серета Євген. Прогрес, щастя, оптимізм та песимізм // Євген Серета [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://m.day.kiev.ua/uk/article/den-planety/progres-shchasty-a-optymizm-ta-pesymizm>

Секрет счасстья [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geo.ru/nauka/sekret-schasty-a?page=0#article-body>

Скворцова К.М. Генеза соціально-філософського дослідження феномену щастя / К. М. Скворцова // Культурологічний Вісник Наддніпрянщини, 2013. – С. 222- 227.

Сьогодні святкують Міжнародний день Щастя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/video/video-novini/sogodni-svyatkuyut-mizhnarodniy-den-schastya-1.html>

Топ-12 найцікавіших фактів про щастя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://espreso.tv/article/2015/03/20/top_12_naucikavishykh_faktiv_pro_schastya

Українці втрачають відчуття щастя і стають більшими патріотами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.i.ua/community/3062/1178927/>

Учені з'ясували в чому суть щастя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.tochka.net/ua/8394-uchenye-vuyasnili-v-chem-sut-schastya/>

Чи почуваються українці щасливими? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ratinggroup.com.ua/products/politic/data/entry/13940/>

Швейцарія очолила світовий індекс щастя, Україна займає 111-е місце [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2015/04/24/7033213/>

Щастя в християнстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ofm.org.ua/library/pro-shchastia-3.htm>

Що потрібно для щастя в першу чергу? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=356

Adolescents get daily happiness boost from ethnic identity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wfu.edu/news/release/2006.10.20.k.php>

Are You Happy? It May Depend on Age, Race/Ethnicity and Other Factors [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.harrisinteractive.com/NewsRoom/HarrisPolls/tabid/447/ctl/ReadCustom%20Default/mid/1508/ArticleId/1200/Default.aspx>

Differences in well-being by ethnicity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ons.gov.uk/ons/dcp171766_308226.pdf

Ethnicity and Intercultural Dialogue at the European Union Eastern Border [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bit.ly/1DGfVnj>

Happy Planet Index (HPI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.happyplanetindex.org/about/>

New Economics Foundation (NEF) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.neweconomics.org/pages/what-we-do>

Sustainable Development Solutions Network (SDSN) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unsdsn.org/>

World Happiness Report 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://worldhappiness.report/>

World Happiness Report 2015 ranks happiest countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sciencedaily.com/releases/2015/04/150423130327.htm>

V. Kryachko, S. Shtepa. Explication of the Contemporaneous Researches of the Concept-phenomenon «Happiness» in Ukraine.

The paper deals with an attempt to explicate the results of the main contemporaneous researches of the concept «happiness» in the Ukrainian sociospace. A part of the modern scientific and information resources, that are linked with the conceptualization of the notion of «happiness» in the social space is analyzed, as well as the results of several sociological studies of happiness in the world and Ukraine, including data obtained in the process of sociological research of the student happiness held by the Dragomanov Sociological Center of the National Pedagogical Dragomanov University are represented.

Keywords: *concept, contemporaneous, context, explication, happiness, phenomenon, research, sociology, Ukraine.*

УДК 303.422:912.43(438.31)(477.8)

Г. І. Щерба

**РОЛЬ ВОЛОДИМИРА КУБІЙОВИЧА
У РОЗВИТКУ ОСВІТИ НА ЛЕМКІВЩИНІ
В 40-х РОКАХ ХІХ СТОЛІТТЯ**

У статті на підставі етносоціологічних досліджень висвітлюються процеси історії боротьби за українську Лемківщину і збереження свого етнографічного краю. Проблемами українського населення в зайнятій німцями з 1939 р. Польщі займалися Українські допомогіві комітети, роботу яких координував Український Центральний комітет з осідком у Кракові на чолі з Володимиром Кубійовичем. Автор звертає увагу на відкриті з ініціативи Володимира Кубійовича Українську учительську семінарію в Криниці 10 грудня 1940 р., яка проіснувала до липня 1944 р., мала велике історичне значення в історії Лемківщини. Завдяки їй Криниця стала культурно-освітнім центром українців у сорокових роках ХХ ст. Автор акцентує увагу на значенні діяльності В. Кубійовича в розвитку освіти, науки й етнічної культури на Лемківщині в 1940-1945 рр.

Ключові слова: *етнічна культура, етносоціологічний аналіз, освіта, національне відродження, Володимир Кубійович, Лемківщина, Українська учительська семінарія в Криниці.*